

MEMORIALISTICĂ

Ion DUMITRESCU

„Filele mele de calendar“

Sâmbătă 29 octombrie 1988

Alaltăieri seară am deschis radioul pe o muzică, parcă auzită, parcă nu. Era o operă. Putea să fie franceză. Ce oare căutau însă, una-două, apropo-urile wagneriene – subțiate, e drept, dar prezente? A apărut și leitmotivul. Discret, dar evident. Cântăreții erau de prima mână – soprana îndeosebi. Tehnică impecabilă, muzicalitate, acute cum nu se aud oricând, voce fără cusur. Dar și compozitorul îi oferea toate condițiile să și-o pună în valoare. Orchestra era un mecanism de precizie. Corzi mlădioase, suflători omogeni, bateria la locul ei. Erau la mijloc un meșter care a scris partitura și un altul care o dirija. Totul era cantabil, ariile, ansamblurile într-un perfect echilibru sonor. Atmosferă calduță, fără mari reliefuri, dar muzica avea suflu liric, curgător, antrenant, n-aș zice neapărat dramatic.

Toate bune, dar care era opera și cine compozitorul? Mă răsuceam în scaun și ciuleam urechea să aflu în ce limbă cântă. Voiam să aud, ici-colo, câte-un cuvânt care să mă lămurească. Despre un text, măcar în parte inteligibil, nu putea fi vorba. Nimic, nimic. Parcă era franțuzește... nu nemțește, nu italienește... poate englezește, sesizam o vagă sonoritate... Dacă am renunțat să identific opera, am vrut să aflu măcar cine-ar putea să fie compozitorul. Am procedat prin eliminare. Mi-am propus să plec de la un francez, nici vechi, nici nou, pe la sfârșitul secolului trecut, contemporan, sau după Wagner... Saint-Saëns? nu, îl cunosc... Lalo – *Regele Ysului*?... Chabrier?... wagnerian, melodist, armonist, bun orchestrator – nu cumva vreo *Gwendolină*? Dar stilul lui Chabrier e altul... D'Indy?... wagnerian, mânuiește leitmotivul, dar nu e melodist accesibil... e ascetic, sever, sofisticat... Nu cumva Massenet?... Multe dintre operele lui nu le cunosc, nu le-am auzit... Nu semăna nici cu *Manon*, nici cu *Werther*, nici cu *Thaïs*, totuși avea multe afinități cu stilul lui. Massenet e un eclectic. El poate oricând să părăsească un stil și să adopte un altul. Influențele însă le filtrează, le prezintă în maniera lui, nu rămâne la simpla imitație. Massenet este apoi un melodist elegant, senzual, orchestrează subțire, știe să scrie vocile, are un simț nedeazămint al accesibilului, fără să cadă în vulgaritate... Toate drumurile duceau la Massenet. Scrutinul se preciza. Deși cădeam de somn, am așteptat miezul nopții. *Esclarmonde* de Massenet. Într-adevăr, n-o auzisem, n-o cunoșteam. Era un ansamblu englez, nu i-am reținut numele... Englezi cântând franțuzește!... *Esclarmonde*... *Esclarmonde*... mi-am adus aminte: *Esclarmonde*, prințesa cathară, arsă pe rug la Monségur, în timpul

cruciadelor împotriva albigenzilor și transfigurată în porumbiță. Frumoasa legendă de **amour courtois**, înrudită cu Titurel, Lancelot, Parsifal, putea fi un splendid libret de operă. Dar, decepție! *Esclarmonda* lui Massenet e cu totul altceva. Citesc despre o feerie romantică, inspirată dintr-un roman medieval de cavalerie, cu ambianță orientală – un *Oberon*, care-și plimbă aventurile pe un perimetru întins între Bizanț, Marea Egee, Blois, Paris și revenind cu **happy-end**-ul pe malurile Bosforului... Împăratul Bizanțului, fiica lui, Roland, cavaler francez „de coeur vaillant”, regele Franței, turniruri, parade, bătălii cu sarazinii, jurăminte de dragoste, intrigi, vrăji, păduri fermecate, elfi, spirite, sabia Sfântului Gheorghe, tot atâtea pretexte pentru desfășurări scenice grandioase.

Între operele lui Massenet, văd că *Esclarmonde* e un opus de maturitate, scris după *Manon*, după *Cid*, înainte de *Werther* și de *Thaïs*. Îmi pare bine că am ascultat-o până la sfârșit, dar și pentru că, încă o dată, veche mea convingere se verifică: Întâi Muzica! Fără să înțeleg textul, am audiat muzică. Ce-ar fi fost dacă ascultam o dramă cu recitative? Englezii ar fi pronunțat mai corect franțuzește?... Și eu n-aș fi adormit, așteptând miezul nopții...

Miercuri 4 ianuarie 1989

În ultima zi a anului trecut a murit Marietta Anca¹. Odinioară vedetă între actrițele Naționalului, acum își încropea existența în singurătate și uitare. 1989 n-a mai vrut-o. A lăsat predecesorului cinstea să-nscrie pe ultima filă amintirea trecerii ei.

Când, la 9 aprilie 1941, inauguram cariera de dirijor și compozitor al Teatrului Național, ea întruchipa pe Hero din *Ale mării și iubirii valuri* de Grillparzer, Ion Sava² era regizorul, Iris Barbură³ coregrafa, eu compozitorul. Splendidă întruchipare romantică era Marietta Anca! O frumusețe proaspătă, inedită, iradiind distincție, simetrie, grație, demne de perfecțiunea marmorei șlefuite. Fascina, entuziasma, cucerea. Te liniștea privind-o, te răscolea ascultând-o. Dacă unii ochi inspiră poeme, ochii ei meritau cel mai vibrant omagiu. Purta în privire o sperietură sfioasă de căprioară și în voce mlădierile moi ale catifelei. Nu vreau s-o laud, încerc s-o descriu. Trăirea intensă cu arta o izola într-o lume proprie, ciudată, puțin abordabilă și puțin tangibilă cu realitatea. Eșecurile matrimoniale, împrejurările, neșansele – multe dinafară, altele mai multe din firea ei –, pensionarea prematură au doborât-o. N-au mai văzut-o nici scena, nici filmul, nici colegii; doar puținii prieteni și, din când în când, concertele simfonice. Dispărea adesea în Mănășturul ei, în care a dorit să poposească, și poposește pentru totdeauna.

¹ **Marietta Anca-Sadoveanu** (? – 1988, n. Copalnic-Mănăștur, Satu-Mare). A urmat Conservatorul în București. A debutat la Teatrul Național în 1931, în *Noaptea regilor* de Shakespeare.

² **Ion Sava** (1900-1947, n. Focșani) – regizor, dramaturg, pictor și caricaturist. Teoretician al artei spectacolului, inovator în regie și scenografie.

³ **Iris Barbură** – balerină și coregrafă, angajată a Teatrului Național. Talent deosebit, prezență fascinantă. A părăsit România de tânără, decedând ulterior în condiții tragice.

Miercuri 4 aprilie 1990

Astăzi se împlinesc 23 de ani de când buna Mariana¹ ne părăsea. Era în amiaza lui 4 aprilie 1967... Mai apoi, în cimitirul² năpădit de soare, de flori și de tristețe... Trecea zâmbind. Se luminase. „Cu sufletul drept și înalt”³ își lua zborul către înălțimile albastre care se deschiseseră ca s-o întâmpine.

„Nu vă întristați pentru mine. Nu plângeți. Lacrimile voastre îmi fac urcușul alunecos”... Și totuși, o lacrimă, două, trei, toate lacrimile mele și lalelele primăverii primește-le azi, lângă marmora rece... Mi-e dor, tare dor de tine, Buna mea Mariană!

Luni 21 noiembrie 1988

Intrarea în Biserică a Maicii Domnului – **Vovidenia – Ovidenia**. Îmi vin în gând și altele multe, pe care lexicografia nouă le uită. Cer îngăduință filei mele de calendar, măcar ea să le suporte:

Armindenii, Aliseu, Boboteaza, Blagoveștenia, Babele, Babițele, Bojiile, Barbura, Crâștișelul, Cincizecimea, Câșlegile, Cârneligile, Cosmandinu, Circovii, Ciuricu, Ciuda, Cucii, Cârstovu, Dochia, Drăgaica, Dragobetele, Epifania, Floriile, Govia, Gheormanu, Grădinețu-șchiop, Hurdubăeala Paștelor, Indreiu, Iordanu, Ispasu, Ilie-Pălie, Ignatu, Joia furnicilor, Joia iepelor, Joia verde, Joia nepomenită, Joimărițele, Lăzărelu, Liicinu, Lunia rătăcită, Moșii, Mânicătoarea, Micinicii, Macaveii, Martinii, Mătăcălău, Marția ciorilor, Miercurea strâmbă, Miercurea frumoasă, Opârliia, Odovania, Obrejenia, Preoprejenia, Păresimile, Proorii, Procoava, Prodromu, Pricopii, Precupii, Pilipu-Șchiop, Paparudele, Predestenia, Rusaliile, Rusitorii, Ropotinu, Stretenia, Sânvăsâi, Sântoader, Sânjoru, Sâmpietru, Sânmădru, Sânzienne, Sâmbra, Sâmbăta morților, Sâmbăta moșilor, Trisfetitele, Treierașii, Todorusele, Teclele, Tocma, Tânjana, Trifonu viermilor, Trifonu lăcustelor, Uspenia, Voscreșcenia, Vinerea seacă, Vinerea mare, Vinerelele, Zacetenia...

Are poporul nostru în materie de limbă o fantezie exuberantă și o forță creatoare inepuizabilă. A zis cine-a zis că „limba română, cu amestecul ei latin și slav, e de-un pitoresc inedit și de-un farmec unic”... Bine c-au zis-o și alții, fiindcă așa gândeam și gândesc și eu. Mai gândesc încă, de când mă nevoiesc s-o scriu, că tare greu e să te apropii de miez și multă răbdare-ți trebuie să-i storci dulceața și să-i culegi parfumul... Pentru care, ori de câte ori o ating, mă emoționează. Întotdeauna am iubit-o cu sfială, dar către bătrânețe, de când îmi ține de urât, mănzilește, o iubesc resemnat, cu nostalgia anilor care se-mpuținează, sfârșind călătoria, când abia aș fi vrut s-o-ncep...

¹ Mariana Dumitrescu (1924-1967).

² Cimitirul **Bellu**.

³ „Ca să mă aflu acum, / În luminile soarelui, / Cu sufletul drept și înalt, / Câtă putere în patru vânturi zvârlită, / Câtă viață risipită...” (sfârșitul poemului *Oglindire* din volumul *Poezii* de Mariana Dumitrescu, Ed. pentru Literatură, București, 1967; epitaf pe mormântul poetei).

Mă uit la franceză. Câte secole i-au trebuit, ce condeie au onorat-o, câte contribuții a acumulat, ca să atingă suplețea, spiritualitatea, ca să devină limba nuanțelor subtile. Mă-ntorc spre româna mea, cu gândul la înmugurirea ei târzie și tinerețele-i vitregite, care n-au oprit-o totuși din avântul către maturizare. Și mă înclin cucernic către toți – mari și mici –, către anonimii din popor, care-au frământat, frământă și plămădesc limba română!

Multe aş avea și multe-aş vrea să mai spun, dar deocamdată am o altă treabă. Așa cum, în colțul de grădină, fără prea mult soare, dar nici numai cu umbră, unde țărâna păstrează reavânul și unde nu se calcă decât cu socoteală, se prădesc răsaduri de leac, lăstărite din rădăcini adânci, perene, peste anotimpuri și intemperii, la fel se păstrează în limbă cuvinte cu înțelesuri vechi, rămase din adâncuri de tradiție, pe care, oricât s-ar încrâncena vremurile să le smulgă, n-or izbuti. E colțul sufletului, pe care fiecare-l îngrădește și-l plivește în taină, unde nici măcar săpăliga –necum tractorul – n-are ce să caute fără rost. Aceste cuvinte din bătrâni nu sunt goale de miez: reprezintă datini, obiceiuri, credințe, superstiții, eresuri – dacă vreți –, pe care limba nu zadarnic le păstrează. Toate laolaltă, vorbirea, versurile, muzica, dansurile, portul, lucrările meșteșugite, venind de departe, din milenii barbare – e-adevărat –, dar în care viața spirituală își avea, peste toate cele trecătoare, însemnătatea ei, înscriu hrisovul de noblețe al neamului. N-ar da deci dovadă de înțelepciune și știință de care teologul ori marxistul care ar lua în derâdere aceste tradiții mlădiate creator de-a lungul timpurilor, după firea și nevoile sufletești.

Și mai e ceva: toate sunt dovada permanenței, a hălăduirii noastre pe aceste meleaguri, vestigii mai de preț decât documentele epigrafice. Pentru că, dac-am fi fost venetici, rătăcind cu tradiția-n traistă sau sub șaua calului, n-am fi prins rădăcinile adânci, care cheazășuiesc mereu lăstărirea, înflorirea și rodirea vieții și culturii noastre. Cinsti lui G. Dem. Teodorescu¹, descoperit într-o broșură modestă din 1874, în care, atât prefața, cât și fiecare dintre capitole, confirmă documentat cele spuse mai sus: ...„aceste moravuri ne sunt scumpe, ne sunt cel mai ilustru tezaur, ne sunt razele ce ne luminează origina cu o dulce aureolă, ne sunt sigiliul, semnul de distincțiune al latinității noastre“... „să nu disprețuim acest popor, care singur a știut să păstreze cu credință atâtea comori ce cu cât sunt mai pitulate și mai virgine, cu atât sunt mai prețioase și mai plăcute“... „să nu le uităm, să nu lăsăm să se șteargă aceste datine, aceste instituțiuni, căci ar fi să ni se stingă însăși viața națională.“...

De-acord, bătrânule profesor, de-acord! Ne lipsești!

Duminică 13 august 1989

A murit George Cocea² – „Georgel cel vesel, optimist și entuziast“, cum scrie în ferpar –, la care aş mai adăuga – nu din beție de adjective, ci pentru ca să-i

¹ G. Dem Teodorescu (1849-1900) – filolog, folclorist, profesor la București, redactor și colaborator la mai multe publicații bucureștene. Elev al lui B. P. Hașdeu, studii de specializare la Paris. Ministru al Instrucțiunii Publice și al Cultelor (1891).

² George Cocea (1904-1989).

gravez profilul cu vârful peniței -: agitat, frenetic, exaltat, fantezist, locvace, amabil, sociabil, devotat, serviabil...

Mi-a fost prieten. Câte n-a făcut Georgel Cocea, până și pușcărie!... A fost violoncelist în orchestră, concertist, profesor, dirijor, conferențiar, director. A iubit muzica și a slujit-o. Pușcărie a făcut degeaba. A ieșit cu zâmbetul pe buze. În ultima vreme imaginase un Conservator „George Enescu” la Paris. N-avea de nici unele, dar plănuise totul: local, profesori – eu eram profesor de compoziție și director de studii, Ilinca – profesoară de pian, el – director. A ajuns în audiență la Malraux, nu știu dacă nu l-a primit și Giscard d’Estaing... A murit așteptând subvențiile, localul, mobilierul și pașaportul pentru deschiderea cursurilor. A zâmbit morții cum a zâmbit vieții, în toate împrejurările.

O lacrimă pentru sufletul lui de copil și inima de auri! „Bunule Georgel, ai ostenit destul: odihnește-te în pace!”

Joi 30 iunie 1988

Ieri la amiază, în cimitirul Bellu, l-au înmormântat pe Șerban Cioculescu¹. Închei ciclul de amintiri² cu un „Rămas bun, domnule Șerban!” De-acum n-o să ne mai întâlnim nici în coadă la pâine, nici cumpărând sardine rusești, nici răsfoind cărțile de pe masa librăriei. Îmi pare rău, tare rău! În ultima vreme te-am văzut slăbind, strecurându-ți silueta printre nepăsările vremii, am văzut mocofani îmbrâncindu-te, chivuțe apostrofându-te, vânzătoare repezindu-te – în mahalaua noastră, pe care o împărțim de-atâta vreme. Te-am văzut scăzând la trup, ți-am zărit firele rare din barbă lungindu-se, ți-am auzit glasul slăbind, dar nici un pic mintea împuținându-se, inteligența pălind, memoria rătăcind. Ba, din contra: ochii sclipeau, replica sălta, dialogul zbura peste rigolele popasurilor noastre. Ajungeam acasă cu inima plină, chiar dacă duceam traista goală. Imploram întâmplarea pentru o nouă întâlnire: „Aaa, domnu’ Ionel!...” „Ce plăcere, domnu’ Șerban!...”

De-acum, numai „domnu’ Ionel”, singur... Un coltuc rămâne nevândut, o sardină, în raft... Cu mocofanii, chivuțele și vânzătoarele am rămas să mă descurc singur... La revedere, domnu’ Șerban, la revedere...

Miercuri 24 august 1988

Nu știu cum se făcea, că alaltăieri, în dimineața de luni 22 august, când mă instalam pe bancă pentru orele mele de vacanță, Grădina era și rămânea pustie. Schimbasesm de reședință din cauză că, tam-nisam, Miți Pompista îmi vopsise proaspăt banca. Stăteam acum lângă colina dobrogeană, de unde radiază nu mai puțin de cinci alei: una spre Institutul Botanic, alte două spre sere, alta spre uzină și alta spre ieșire. Începea toamna să-și așeze molcom, peste Bucureștii prăfuiți și însetați, diminețile proaspete ca apa ne-ncepută, cerul neîntinat, albastru precum

¹ Șerban Cioculescu (1902-1988) – critic și istoric literar. Acad., prof. univ. la București.

² Mai există alte câteva *File de calendar* despre Șerban Cioculescu.

cicoarea, vântişorul timid, care nu suflă, mângâie florile şi freamătă frunzişul însă neatin în podoaba clorofilei – destule motive ca să prefer dimineţile amiezilor şi după-amiezilor Grădinii Botanice. Apoi, dimineţile sunt ale activităţilor de tot felul. Botanişti, grădinari, zilieri de serviciu, cadre didactice şi studenţi din Institut, muncitori la uzină îşi văd de program, prin toate colţurile. După-amiezile sunt ale musafirilor, plimbăreţi sau sedentari, în ultima vreme puţini, foarte puţini. Dimineaţa sunt şi eu proaspăt. Nu ca un flăcău, dar ca un bătrânel proaspăt. După-amiezile trag la somn, nu la plimbare. Prospeţimile se diluează, activităţile încetează. Castanii sunt şi ei mai oboşiţi, florile mai plictisite, mierloii mai leneşi la cântat.

Deci în dimineaţa de luni 22 – ajunul sărbătorii naţionale –, mă aflu pe bancă, în Grădină. Deşi la răscruce de alei, mă simţeam mai izolat decât pe banca mea, de lângă Laborator. Am văzut, la un moment dat, doi indivizi – n-am alt termen pentru doi pierde-vară –, care-şi târşau pingecele pe asfaltul aleii, în direcţia mea. Nu erau din Grădină, nici de la Institut, nici de la Uzină, nu păreau nici bucureşteni. Aveau un aer provincial, pe care-l defineam pe măsură ce se apropiau. Călcau cu oarecare stângăcie-m picioare, iscodeau terenul, desigur inedit pentru ei. M-au ochit cu insistenţă, parc-ar fi vrut să-mi spună ceva, să măntrebe ceva, să-mi ceară ceva. Unul era scurt, îndesat, bine legat, cu grumaz de taur, frunte mică, fălci pătrate, coamă ţepoasă, tunsă perie. Celălalt era lungan, mai tânăr, slăbănog, dar vânos. În haine cu mânecile lungi şi reveruri răsucite, pantaloni cu manşete, fără şlepci, fără pălării, căliţi, tăbăciţi, păreau ca ieşiţi nu de multă vreme la soare, între oameni. Amândoi cu ţigările-ntre degete, trăgeau fumuri rare şi adânci. Şi mâinile, nu ştiu de ce mă obsedează mâinile, parcă erau fotografiate în gros-plan, adevărate menghine, făcute să strângă, să sfărâme, să răsucescă, să sugrume... După ce au trecut, şi-au şoptit impresiile, apoi au dispărut în fund, către sere. Mi-au atras atenţia nu numai că erau singurii plimbăreţi la o oră neobişnuită, dar şi prin felul de a călca, de a căsca gura, de a roti ochii... N-or fi cumva din lotul de eliberaţi la 22 ianuarie?... De ce nu?... S-au reîntâlnit, îşi povestesc isprăvile, fac planuri... Grădina e un loc potrivit...

Şi, pe alei, nimeni. Personalul Grădinii era în şedinţă, profesorii şi studenţii în vacanţă, muncitorii de la Uzină nu porniseră încă după pâinea şi alcoolul de toate zilele. Mai curând de zece minute, i-am auzit venind agale pe alea din spatele băncii. Nu m-am întors. Îi aşteptam hipnotizat, paralizat parcă. Veneau încet, se mai opreau, discutau, dar nu-nţelegeam ce. Mi-au apărut drept în faţă şi s-au oprit:

- Frumoasă dimineaţă!...

- Frumoasă!

- Bună de conced.

- Bună!

- E bine la bancă!

- Bine!

Nu ştiam cum să nu-i încurajez la vorbă. Şi, de unde încercam să fac orice, numai să-i văd plecaţi, i-am zărit că se apropie şi, fără s-apuc să pretextez – aveam formulele mele –, mi s-au aşezat unul de-o parte şi altul de cealaltă, în

stânga terteleacul, în dreapta vlăjganul, care, fără să pună paravan, a tras un câscat plictisit. Am văzut că avea doi canini de viplă și îi lipseau măsele. A-nceput imediat să cotrobăie buzunarele în căutarea pachetului de țigări și cutiei de chibrituri, le-a găsit și, până să apuc să intervin, a scos două, și-a lipit una-ntrre buze, pe cealaltă a-ntins-o colegului, a aprins chibritul și mi l-a trecut peste burtă, ca să i-o aprindă.

-Știi, vă rog, eu nu suport tutunul. Fac criză de astm. Dacă țineți să fumați, nu rămâne decât să plec.

- De ce să pleci dumneata, tovarășe? Nu mai fumăm noi. Gata, gata, bă! Au stins țigările pe vopseaua băncii, au suflat scrumul și le-au băgat la loc, în pachet.

- Cam neîngrijit parcul dumneavoastră... Al nostru, la timpul ăsta...

- Cred că o nimeriți greșit. Țăsta nu e parc, e grădină botanică. Vedeți, fiecare floare, fiecare copac, fiecare boschet are socoteala lui, o socoteală științifică. Țăstia sunt castanii puși acum 130 de ani de doctor Brândză...

Măsurau castanii din vârf la rădăcină și de la rădăcină-n vârf, cu un zâmbet de neîncredere: „ăsta-și bate joc de noi... Ce doctori?... Ce brânză?...”

- Uitați-vă, asta e colina dobrogeană. Fiecare fir de iarbă, fiecare buruiiană, țipirigul ăsta, spinii ăstia, toate sunt numai și numai plante din Dobrogea, fiecare cu viața ei, cu sezonul ei. La ora asta, băgați de seamă, nu e nici-un ochi de floare. S-o vedeți în mai și iunie... Așa e Dobrogea!... Clădirea aia din fund e Institutul Botanic al Universității, unde învață biologia și profesorii de științe naturale...

Căutam să lungesc vorba, doar-doar...

- Ce te faci, mă, lacove – a zis scurtul. Noi plecarăm după o halbă de bere și nimerirăm la Universitate. Ajunserăm studenți. Dumnealui ne-nvață... Credeam că în parc, ca-n toate parcurile, găsim un restaurant, o terasă... La noi... Mai plătirăm și trei lei ca să intrăm...

- Ce să vă fac... Dacă-ăș avea, v-aș oferi și câte-o halbă.

Au râs amândoi deodată, nu fără oarecare acreală, și s-au strâns mai spre mine. M-a trecut un fior prin șira spinării. Țăsta e sistemul: o vorbă, o glumă, un râs... adică un rânjet... și...

- Și de unde ziceați să sunteți?

- Noi?...

- Dumneavoastră...

- De departe...

- Adică?

- Din Pietroșani.

- Și, ce faceți acolo?

- Noi?

- Dumneavoastră!

- Minerii...

- Interesant. Am o adevărată admirație pentru munca minerilor!

- Eee! – au icnit amândoi. Ce știți dumneavoastră, boierii de la oraș? Să vă vedem colo, în gaură, la 1800 de metri, cu perforatoru'... E bine pe bancă!...

Acum era rândul meu să-i suspectez: ce 1800 de metri, ce perforator?... De la un timp, lunganul ducea automat mâna la buzunar – poate un gest reflex în căutarea pachetului de țigări... poate, ca să pipăie mânerul... Lunganul o fi cu cuțitul?... ori, poate, amândoi... N-aveam nici pungă, nici ceas... poate verigheta... ăștia-mi taie degetul... Sau or fi vrând să mă răpească... l-așteaptă complicitii afară... Ei nu sunt decât angajații cu bucata – „tueurs à gages”... Am citit destule...

Transpiram. Auzeam cum îmi bate inima. În așteptarea impactului, devenisem un arc de oțel. Cam ruginit, dar de oțel. Aveam planul meu: un cot, cât mă țin puterile, în plexul celui din dreapta, o ghiară în ochii celuiilalt, un salt și un răcnet: „săriți, bandiții!” Poate aude, poate trece cineva...

- Și cu ce treabă-n Capitală?

- Ei, avem noi o trebșoară, că doar n-am venit de florile mărlui. Dacă vă uitați după-masă la televizor, ne vedeți... Am venit de alaltăieri.

- Cum ați venit?

- Avem vagonul nostru. Ieri am avut repetiție. De aici mergem direct la masă.

La trei trebuie să fim pe stadion.

- Unde mâncați?

- La **Semănătoarea**.

- Și unde dormiți?

- Colea-n deal, la **Ștefan Gheorghiu**, în hotel.

- Dar, nu mi-ați spus ce faceți...

- Cum, ce facem? Ați auzit de corul bărbătesc al minerilor din Pietroșani?

- N-am avut onoarea, regret.

- Suntem de două ori laureați pe țară la **Cântarea României**.

- Câți sunteți?

- Aici am venit 60, dar acasă ajungem sută... Răsună Valea Jiului. Avem și școală de învățat noatele... Uitați-vă neapărat la televizor. O să ne vedeți, o să ne auziți...

- Să știți că pe el l-au pus în față pentru că e mic – a insinuat lunganul.

- Taci, mă! Ți-e necaz! M-au pus în față pentru că eu sunt tenor unu', nu ca ăsta, tenor doi... Ce pretenții ai, bă?...

Cei doi tenori s-au ridicat ca la comandă, au aprins țigările, mi-au strâns mâna și, mândri de misiune, au pornit la datorie... Mi-am adus aminte de perforator...

Muzica, ah Muzica, ce nu face Muzica!...

Luni 26 martie 1990

Dacă madam Pâscă mi-a intrat personagiu în jurnal, nu e numai pentru că întâmplarea ne-a plasat coabitânți pe același **Doctor Brândză**, dar și pentru că, din când în când, aventurile ei deochiate mi-o aruncă sub condei. Și-apoi, drept să vă spun: după atâtea și atâtea reportaje politice, dați-mi voie să răsufliu.

Azi dimineată, când deschuiam poarta, se lumina de ziuă și, din boschetele de vizavi, o privighetoare făcea vocalize înainte de concert. Uite-o pe madam Pâscă... Șontâc, șontâc, de-abia-și trăgea picioarele... Coafura ei cea stacojie era

scărmănată cu daracul, blugii ei cei strânși pe fese sfârtecați, o buză-i sângera, un ochi vânăt, un deget bandajat. Clănțănea din dinți și sughița cu noduri. Ea, vivandiera Cotrocenilor!...

- M-a bătut nebunu', m-a deznodat. A venit beat, a spart farfuriile, a scos cuțitu'. Toată noaptea m-a boscorodit. Când adormea, se zbătea ca peștele. Uite-așa, până a dat peste sticla cu zeamă de varză. A băut-o toată și-a dormit dus până la șase, când a plecat la săvici.

- Și unde porniși, așa, cu noaptea-n cap?

- La maioru'.

- Care maior?

- Ăla de la Poliție. Vreau să mă-nvețe ce să fac... Mi-a zis el acum 20 de ani să nu bag bagabonțu'-n casă.

- Și de ce l-ai băgat?

- M-am lăcomit...

- Uite ce, madam: vezi-ți de treabă! Du-te, spală-te, piaptănă-te, cârpește-te, fă-te cocoană, nu te mai vântura în halul ăsta prin Poliții...

De-abia aștepta.

- Îmi mai dai o sticlă de zeamă de varză?

- La ce bun?

- Așa, să am în casă... Îi place la nebunie, lua-l-ar dracu'...

Și-atunci, m-am gândit că, ce-ar fi dacă zeama de varză ar vindeca și beția politică?... Ofer putina-n treagă...

Joi 28 iulie 1988

Ieri dimineată mi-a picat la ușă Capo¹. (Nu-i zic Mitică Capoiianu, fiindcă cacofonia-mi repugnă. Nimic nu mi-e mai nesuferită-n stil ca cacofonia!)

Nu-l văzusem de mult. S-a proptit în ușă.

- Hai, mă, intră!

- Nu pot, că lăsași mașina în capul străzii și mi-o turtește vreunul cu excavatorul. Sunt în trecere. Am venit numai să las o partitură pentru Ilinca...

- Ce-are-a face! Treci pragu', că ne stă norocu'!

- Nu intru, meștere, că dacă intru nu mai ies! Și am treabă!

O fi avut el treabă, n-o fi avut, dar deocamdată avea chef de vorbă:

- O știi pe-aia?

- Pe care?

- Aia cu Papa.

- Nu!

- A murit Papa și-a ajuns la poarta Raiului. Sfântul Petru: „Cine ești matală și ce dorești?” „Cum, cine sunt? Eu sunt Papa de la Roma!” „Aaa! Pungașule, escrocule, tu ești ăla care mi te dai drept strănepot și eu n-am avut nici nevastă, nici copii. Leși afară! Afară, marțafoiule!”... Tocmai trecea Sfântul Duh: „Cine e

¹ Compozitorul **Dumitru Capoiianu** (n. 1929) – renumit pentru umorul său. Discuțiile dintre tatăl meu și prietenii lui ceva mai tineri, compozitorii Pascal (Bobîță) Bentoiu, Theodor (Tedy) Grigoriu și Dumitru Capoiianu (Capo), erau de tot hazul.

domnu' și ce vrea?" „Zice că e Papa de la Roma.“ „Intrigantu', mahalagiu'. Dă-l afară, Petre! Țsta mi-a scos vorbele cu Fecioara Maria!“

Scââârț, poarta. (Poarta mea, nu a Raiului.) A intrat madam Pâscă. Sportivă, proaspăt coafată, în blugi și în jersey roșu, cu sacoșele doldora. Le-a pus jos și, intrigată, mi-a făcut semn de întrebare, adică: „cine mai e și Țsta și ce vrea?“

- E părintele Mitric. (Mi-a venit mie așa pe retină popa Mitric. A murit, săracul! Slujea în cimitir.)

Capo s-a-ntors în toată plenitudinea bușilor și amplitudinea bărbilor.

- Sărut mâna, Părinte! – umilă, evlavioasă. (Madam Pâscă, după neam, e de peste Prut.)

- Domnu', Domnu', fiică!

- Unde slujești, Părinte?

- Nicăieri! Mi-au dărmătat biserica...

- Aoleoo! Și ce faci?

- Umblu din poartă-n poartă, cu pantahuza, să fac alta!

- Preuteasă ai?

- Nu mai am, tată... A fugit cu paracliseru'!

- Dar copii?

- Toți, de la Capu-Podului, până dincolo-n Toboc...

Scââârț, poarta. A intrat grăbit un muncitor de la termoficare:

- A dumneavoastră e mașina din capu' străzii?... Luați-o, tovarășe, că băgăm basculantele!

Madam Pâscă s-a repezit să-i sărute mâna. Capo mi-a făcut cu ochiul:

- Trec eu zilele astea, să termin povestea cu Papa...

(Iertați-mă. Ce să fac?... Așa-mi petrec. De-astea pătesc, despre astea scriu. Dați-mi o altă temă, că variațiile le fac eu!)

Vineri 16 ianuarie 1987

Madam Pâscă e lacomă. O lopată de zăpadă, o sticlă de lapte, un coltuc de pâine costă. „Pântru sârvici“...

„De acord, madam Pâscă, dar mai încet, fii mai milostivă cu pungulița mea, că dăm de fund!“ Și, ca să-nțeleagă bine, i-am inventat o fabulă și i-am recitat-o:

Ursul și bursucul

Ursul a găsit un stup,

Zdup, zdup, zdup;

Cum l-a văzut, și-a zis în sine:

„Înainte, Moș Martine,

Nu-ți fie frică de albine!“

Cu stupu-n brațe, a plecat

Și-ntr-o viroagă, l-a mâncat,

De jos, din fund, pân' la capac,

Pac, pac, pac,

N-a mai lăsat nici strop de leac!

Bursucul a găsit un stup,
 Zdup, zdup, zdup;
 Cum l-a zărit, și-a zis în bot:
 „Ce-ar fi ca să-l mănânc pe tot?...“
 Dar, după ce a chibzuit,
 L-a lăsat cum l-a găsit;
 Numai o labă a băgat,
 De dulce-a lins-o și-a plecat;
 Și... zi de zi, întreaga vară,
 A lins mierea de pe gheară...

A venit iarna-n Carpați
 Și toți urșii nemâncăți
 S-au retras la hibernare;
 Iar bursucii, zi de zi,
 zi, zi, zi,
 Lingeau mierea de pe gheare.

Morala-i simplă de-nțeleș
 Și ușor de pus în vers:
 „Dacă dai, cumva, de-un stup,
 Nu te pune:
 Zdup!, zdup!, zdup!“

N.B. Nu știu ce-o fi-nțeleș Madam Pâscă, dar fabula-i fabulă și morala, morală.

Text stabilit și note de Ilinca DUMITRESCU